

Oorlogsherinneringen: ‘Slag om Engeland’ (1941) merkbaar tot in Gent

Guy Beyaert woonde tijdens WO II in dezelfde buurt als Ghislain Mineur: om de hoek in de Smidsestraat en hij vond in het artikel van Ghislain eindelijk bevestigd wat hij ook vernam, namelijk de terugkeer naar Gent, via het spoor van talrijke zwaar verbrande Duitse soldaten. Naast hem verbleef een Duitse ambtenaar van de spoorwegen, die hem ook die feiten meldde. Het is zeker mogelijk dat dit het gevolg was van een mislukte poging van de Duitse troepen voor een landing in Engeland in 1941. Het is geweten dat in het kanaal dicht bij de Engelse kust een mogelijkheid bestond een deel van de zee met een gordijn van vuur te beschermen! Ook herinnert hij zich dat in de Leie voor Sneppebrug verscheidene aken lagen waarvan de voorstevens was open gemaakt om als landingsvaartuig te worden gebruikt. Die zijn in alle stilte dan later verdwenen.

Ergens moet toch een officieel document hierover te vinden zijn, bvb in de archieven anno 1941 van de Duitse generale staf? Kan iemand laten weten bij wie of waar wij hiervoor terecht kunnen. In elk geval heeft dit toch belangrijk feit weinig weerklank gevonden en het wordt misschien tijd die jongens hoe dan ook toch wat te bedenken en in herinnering te brengen!

Betoging in militair uniform WO II

Paul Derycke schrijft over de foto van een betoging op pagina 232/233 in nummer 3 van deze jaargang, dat sterk mag verondersteld worden dat het hier gaat over een optocht van het VNV of alleszins leden van de Dietsche Militie Zwarte Brigade, de gewapende militie van deze colloboratiebeweging tijdens WO2. Het feit dat de letter Delta te herkennen is, wijst in die richting (het was het symbool van het VNV). Dat hoofdzakelijk figuren in militair uniform te herkennen zijn, sterkt meer dan ook het vermoeden dat het om leden van de militie van het VNV gaat. De foto kan dan meer dan waarschijnlijk niet van na 1945 dateren aangezien het VNV onmiddellijk bij de bevrijding van België (reeds in 1944) verboden werd. We mogen dan ook besluiten dat de foto tussen 1940 en ten laatste de zomer van 1944 werd genomen (dus voor de bevrijding van Gent in september 1944). Dit gelet op de toegang tot de Duitse gangen op de achtergrond.

Kanonnen: kruitlepel

In het artikel van Marc Hanson (GT nr. 4-5) vermeldt de legende van de tekening op p. 247 'een metalen kanonstok, die gebruikt werd voor het reinigen van de kanonslopen'. Marc Beyaert, specialist en auteur van een recent verschenen werk over het Gentse 'Groot Kanon', merkt op dat het hier overduidelijk gaat over een kruitlepel, die gebruikt werd om het buskruit via de mond van deze voorlader tot achteraan in de kruitkamer te brengen. Het reinigen van de kanonloop gebeurde met een kanonborstel, die niet is afgebeeld.

Niet Troch, maar Toch in Gentbrugge

Prof. Evrard signaleert een foutje in GT 2020 nr. 3 in de tekst met oorlogsherinneringen van Ghislain (Guy) Mineur. Op p. 169 is er sprake van de ondergedoken burgemeester van Gentbrugge Francis Troch. De man heette Frans Toch en was burgemeester voor en na W.O. II in een kartelbestuur van socialisten, communisten en liberalen. Het park rond het gewezen Groverman kasteel bij de E17 is naar hem genoemd.

Brugloft

Jos Tavernier vraagt zich af wat het woordje BRUGLOFT op een reclamekaartje voor een 'hoerenkotje' in GT nr. 4-5 (p. 302) wil zeggen. De andere aanduidingen zijn allen in het Frans.

Jan van Kleef: van Roeselare-Rumbeke naar Gent (1899) en terug (1999)

Pierre Van Cleven wil benadrukken dat de zwaanridders geen romantisch 19de-eeuws verzinsel waren, maar dat de heren van Kleef en Ravenstein effectief die titel droegen. Het kasteel van Kleve, waar de Rijn Nederland binnenstroomt, draagt de naam van Zwanenkasteel. Hij vestigt ook onze aandacht op nog een heer van Kleef, Jan genaamd, die samen met zijn vrouw Johanna van Lichtervelde een eeuw lang in Gent verbleef, maar dan wel enkel onder de vorm van liggende grafbeelden (gisants) in de abdijrefter van het Gentse Historische Steenmuseum. De graftombe, waarvan enkel de enigszins beschadigde beelden en de korte zijden met de wapenschilden bewaard bleven, stond oorspronkelijk opgesteld in het koor van de Sint-Michielskerk in Roeselare. Wel terecht blijkbaar, want Jan, bastaardzoon van Adolf van Kleef, heer van Ravestein en gouverneur van het kasteel van Wijnendale, lid van de hoge Bourgondische adel, speelde een belangrijke rol in de heropbouw van die kerk na de verwoesting door de troepen van Maximiliaan van Oostenrijk.

Vanwaar dan die reislust zoveel eeuwen later? Toen de Roeselaarse kerk in 1840, net als zovele andere in die tijd, aan vergroting toe was, moest de tombe plaats ruimen. Men vond er niet beter op dan ze te schenken aan graaf François-Joseph de Limburg-Stirum die het kunstwerk onderbracht in zijn imposant kasteel in het nabijgelegen Rumbeke. Zo kwam het (onrechtstreeks) in bezit van Dirk (Thierry) de Limburg-Stirum, die een tijdlang heel actief was in het kleine kringetje van de Gentse ‘liefhebbers der oudheid’. Zijn naam vinden we herhaaldelijk terug in het *Bulletijn der Maatschappij voor Geschieden Oudheidkunde te Gent*. Nog een andere reden voor zijn bekommernis om het monument was het feit dat zijn vrouw een ‘de Lichtervelde’ was, verre verwante van de vijftiende-eeuwse Johanna. Via zijn Gentse contacten kwam hij op het idee het monument te schenken (effectief: schenken) aan de Stad Gent om het op te nemen in het Historische Steenmuseum.

Het werd dus naar Gent overgebracht en bleef daar tot op het moment dat de Roeselarenaars tot inkeer (of tot de jaren van verstand) gekomen waren en begonnen te ijveren om het koppel terug te brengen naar de plek waar het thuishoort. Na wat onderhandelen en met behulp van ingezamelde fondsen kon dat uiteindelijk gebeuren. Burgemeester Frank Beke liet aan Roeselare weten dat het Gentse schepencollege in zitting van 28 oktober 1998 besliste het praalgraf voor onbepaalde duur in bruikleen af te staan voor opstelling in de Sint-Michielskerk aldaar. Bruikleen inderdaad. Geert Van Doorne, conservator van de Sint-Baafsabdij, werd opgedragen de Gentse zijde van de verhuis te regelen. En zo vertrokken Johan en Johanna (Jean et Jeanne in hun moedertaal: de Franse hoftaal van de Bourgondiërs) in 1999, na precies één eeuw, terug weg uit Gent.

Over het monument in het Gentse museum: Van Den Kerkhove, A., Baldewijns, J. (1986). *Museum voor Stenen Voorwerpen*. Gids voor de bezoeker, Stad Gent, p. 36. Een degelijke studie door Michiel De Bruyne: *De Zwaanridders van Kleef - Ravenstein en Roeselare*, Roeselare, 1999 (niet commercieel uitgegeven).

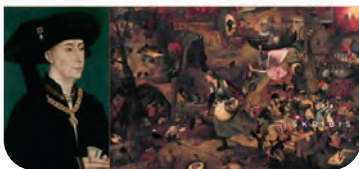
DE DULLE GRIET / GROOT KANON TECHNISCH HOOGSTANDJE OF MISKLEUN?

Een boek van Marc Beyaert

De vijftiende-eeuwse Dulle Griet/Groot Kanon-bombarde werd, met medewerking van binnen- en buitenlandse specialisten en met de steun van de Stad Gent, vanaf 1998 gerestaureerd. Door het uitpluizen van archieven en door het technisch onderzoek op de vuurmond zelf, kon de hele historische en militair-technische context van dit unieke wapen opnieuw samengesteld worden. Maar met de voorbije restauratie en dit studiewerk is de kous niet af: dit alombekende Gentse stadsgezicht moet blijvend beschermd worden tegen de tand des tijds en tegen het nooit aflatende vandalisme.

De Dulle Griet Marc Beyaert
of het Groot Kanon te Gent
Casus van de vijftiende-eeuwse krijgskunst en technologie

Dit boek wil een referentiewerk zijn voor de ontwikkeling van de vuurwapens in de eerste twee eeuwen van hun bestaan en voor de praktische militaire geschiedenis van de vijftiende eeuw. Het wil tevens een einde maken aan de verwarring rond de maten en het gewicht, rond de eigenschappen en het gebruik van de Dulle Griet/Groot Kanon bombarde en aan de wilde verhalen over dit uniek militair monument in Gent. De vervaardiging moet gesitueerd worden in de tijdsvork 1431-1448.

De GT redactie kan aan het hierboven beschrevene enkel toevoegen dat het werk heel wat meer omvat dan enkel maar de beschrijving van een kanon en dat de auteur met dit piekfijn verzorgde boek ten volle geslaagd is in zijn opzet.

Details boek: 352 blz., 192 afbeeldingen, 1126 verwijzingen, 12 blz. bibliografie, 7 bijlagen. Prijs: €30. Belangstelling? Stuur een mailtje naar marc.beyaert@gmail.com